

AOW- en pensioenleeftijd: wat gaat nu gelden?

Met ingang van 1 januari 2013 wordt de AOW-leeftijd stapsgewijs verhoogd naar 66 jaar in 2019 en 67 jaar in 2023. Daarna wordt de AOW-leeftijd gekoppeld aan de stijging van de leeftijdsverwachting. Dit is geregeld in de Wet verhoging AOW- en pensioenrichtleeftijd die op 12 juli 2012 in het Staatsblad is gepubliceerd. Het is echter onzeker of deze wet in zijn geheel ongewijzigd blijft. Op 1 oktober jl. hebben de PvdA en VVD in een deelakkoord over de begroting 2013 namelijk afgesproken om deze wet nog voor haar inwerkingtreding fundamenteel te wijzigen, waardoor – indien het parlement ermee instemt – de AOW-ingangleeftijd na 2015 versneld omhoog gaat.

Het traject naar de totstandkoming van de Wet verhoging AOW en pensioenrichtleeftijd was lang en ging niet zonder slag of stoot. Al op 2 december 2009 werd een eerste wetsvoorstel tot verhoging van de AOW-leeftijd door het kabinet bij de Tweede Kamer ingediend. Dit wetsvoorstel ging gepaard met aanvullende maatregelen ter verbetering van de arbeidsmarkt voor oudere werknemers, een zwareberoepenregeling en voorwaarden voor flexibilisering van de AOW-leeftijd. Het wetsvoorstel ging uit van een verhoging van de AOW-leeftijd in twee stappen voor iedereen geboren na 31 december 1954. Voor deze groep zou de AOW-leeftijd stijgen naar 66 jaar vanaf 2020 en werd de AOW-leeftijd verder verhoogd naar 67 jaar in 2025. Op 10 mei 2011 is een nieuw wetsvoorstel tot verhoging van de pensioenleeftijd naar 66 jaar ingediend dat het eerste wetsvoorstel diende te vervangen. Daarna volgde de uitwerking door sociale partners van het op 10 juni 2010 gesloten Pensioenakkoord in het uitwerkingsmemorandum van 11 juni 2011. Deze uitwerking heeft het kabinet aangezet tot indiening van (weer) een nieuw wetsvoorstel 'Wet verhoging pensioenleeftijd, extra verhoging AOW en flexibilisering ingangsdatum AOW' op 12 oktober 2011.

Van Lenteakkoord naar Deelakkoord

Door de val van het kabinet lag de behandeling van dit laatste wetsvoorstel enige tijd stil. Het Lenteakkoord van de Kunduz-coalitie van 26 april 2012 heeft vervolgens ook een streep gezet door dit wetsvoorstel. In de Voorjaarsnota van 25 mei 2012 en het Begrotingsakkoord 2013 heeft de demissionaire regering de aanvullende afspraken en bezuinigingsmaatregelen uitgewerkt die vanwege het oplopende begrotingstekort extra en eerder nodig zijn. Zo gaat de AOW-leeftijd sneller omhoog dan voorgesteld in het wetsvoorstel Verhoging pensioenleeftijd naar 66 jaar en in het Pensioenakkoord. Ook de fiscale opbouw mogelijkheden voor het aanvullende pensioen ('Witteveenkader') wordt aangepast. De afspraken uit het Pensioenakkoord over flexibi-

lisering van de AOW-ingangsdatum en de extra AOW-verhoging van 0,6% tot 2028 komen te vervallen. Daarnaast wenst de regering op het eerder voorgestelde budget voor het Vitaliteitspakket, dat gebruikt kon worden voor vervroegd pensioneren, flink te bezuinigen. Tevens zal van overheidswege enkel nog een mobiliteitsbonus worden toegekend voor arbeidsgehandicapten en uitkeringsgerechtigden vanaf 50 jaar. Ter bekrachtiging van de Lenteakkoordafspraken is op 5 juni 2012 door demissionair minister Kamp het wetsvoorstel Wet verhoging AOW- en pensioenrichtleeftijd (33 284) bij de Tweede Kamer ingediend. Tevens is ook het voorstel van Wet wijziging financiering sociale verzekeringen in verband met bonussen voor werkgevers voor het in dienst houden van oudere werknemers en arbeidsgehandicapten (33 284) aangeboden. Minister Kamp heeft bij het parlement aangedrongen op een spoedprocedure voor de behandeling van beide wetsvoorstellen vóór het zomerreces. Dit in verband met de beoogde inwerkingtredingsdatum van 1 januari 2013 voor de AOW-verhoging en de deadline voor het loonaangiftebericht per 1 juli 2012 om in aanmerking te komen voor de mobiliteitsbonussen. De Tweede Kamer en de Eerste Kamer hebben het wetsvoorstel Wet verhoging AOW- en pensioenrichtleeftijd op 21 juni 2012 respectievelijk 11 juli 2012 aangenomen, waarna de wet op 12 juli 2012 in het Staatsblad is gepubliceerd. Daarmee zou de inwerkingtreding van deze wet met ingang van 1 januari 2013 vast moeten staan. Het ziet er echter naar uit dat deze wet nog voor 1 januari 2013 gewijzigd gaat worden indien de voorgestelde AOW-veranderingen in het Deelakkoord van PvdA en VVD door het parlement nog dit jaar worden goedgekeurd. Voor de goede orde volgt hierna een overzicht van de Wet verhoging AOW-leeftijd en pensioenrichtleeftijd en de beoogde wijzigingen daarin volgens het deelakkoord.

Wet verhoging AOW-leeftijd en pensioenrichtleeftijd

Iedere ingezetene blijft in 40 jaar een AOW-recht opbouwen. Er vindt echter een verschuiving plaats van de

datum waarop de aanvangsleeftijd voor de opbouw wordt vastgesteld en de datum waarop de ingezetene recht verkrijgt op een AOW-uitkering.

In 2012 geldt nog de aanvangsleeftijd van 15 jaar en een pensioengerechtigde leeftijd van 65 jaar. Met ingang van 1 januari 2013 zullen de AOW-leeftijd en aanvangsleeftijd stapsgewijs en in gelijke verhouding worden verhoogd. In de jaren 2013, 2014 en 2015 schuift de AOW-leeftijd ieder jaar met een maand op. Dit geldt ook voor de aanvangsleeftijd, zodat deze eerst begint bij 15 jaar en een maand. Vanaf 2016 tot 2019 worden drie jaar achtereen, ieder jaar de AOW-leeftijd en aanvangsleeftijd met twee maanden verlengd. In 2019 schuift de AOW-leeftijd met drie maanden op tot 66 jaar. Daarna zal de AOW-leeftijd elk jaar toenemen met drie maanden totdat deze in 2023 is opgelopen naar 67 jaar. De aanvangsleeftijd is daarmee navent opgelopen tot 17 jaar. Vanaf 2019 worden de AOW-leeftijd en aanvangsleeftijd gekoppeld aan de levensverwachting en zullen deze volgens een formule mogelijk jaarlijks nog verder kunnen stijgen. Een mogelijk verdere verhoging van de AOW-en aanvangsleeftijd wordt jaarlijks vastgesteld en treedt in werking vijf jaar na de uiterste datum van vaststelling, waarbij deze voor het eerst geldt met ingang van 1 januari 2024.

Er is een aantal overgangsmaatregelen genomen om het verlies van de AOW-uitkering op 65 jaar tijdelijk te overbruggen:

- er geldt tot 1 juli 2017 een voorschotregeling in de vorm van een renteloze lening voor mensen die de pensioengerechtigde leeftijd bereiken in 2013, 2014 en 2015. De Sociale Verzekeringsbank kan vanaf 65 jaar een voorschot uitkeren tot een bedrag van maximaal drie maanden de AOW-uitkering. Het voorschot wordt verrekend met de AOW-uitkering en moet in een maximale termijn van 1,5 jaar worden terugbetaald;
- er kan een beroep worden gedaan op een uitkering volgens de Wet Werk en Bijstand voor mensen die geen andere bron van inkomsten hebben tot de ingangsdatum van de AOW-uitkering en geen recht hebben op een AOW-voorschot;
- de partnertoeslag blijft gehandhaafd voor pensioengerechtigden die voor 1 januari 2015 zijn gehuwd en in november en december 2014 de leeftijd van 65 jaar bereiken en die een jongere partner hebben die geen inkomen of een inkomen heeft dat lager is dan de bruto partner toeslag ;
- alle sociale zekerheidsuitkeringen zullen doorlopen tot de verhoogde AOW-pensioengerechtigde leeftijd.

Pensioenrichtleeftijd

De Wet verhoging AOW- en pensioenrichtleeftijd zal in 2014 de pensioenrichtleeftijd voor het aanvullend pensioen laten stijgen naar 67 jaar. Vanaf 2015 is een verdere verhoging van de pensioenrichtleeftijd mogelijk die is gekoppeld aan de ontwikkeling van de levensverwachting. Deze verhoging zal telkens met een jaar plaatsvinden nadat deze 10 jaar voorafgaand aan de datum van verhoging is vastgesteld. De maximale opbouwpercenta-

Werken na de AOW-leeftijd

In mei van dit jaar heeft minister Kamp een wetsvoorstel voor advies naar de Raad van State gestuurd, dat werken na de AOW-leeftijd voor gepensioneerden makkelijker moet maken en voor werkgevers aantrekkelijker. Enkele van de maatregelen in het wetsvoorstel zijn:

- maximaal zes weken loondoorbetaling bij ziekte;
- beperking re-integratieverplichtingen voor werkgever;
- ook voor AOW'ers zal het wettelijk minimumloon gelden;
- verruiming mogelijkheid om tijdelijke contracten aan te gaan met gepensioneerden.

Verder wordt met het wetsvoorstel geregeld dat een arbeidsovereenkomst tussen werkgever en werknemer automatisch eindigt bij het bereiken van de AOW-gerechtigde leeftijd, als daarover geen andere afspraken tussen werkgever en werknemer zijn gemaakt.

Het streven is om de maatregelen per 1 juli 2013 in te laten gaan.

ges waarmee rekening wordt gehouden bij de opbouw-mogelijkheden van het aanvullende pensioen worden voor de aanspraken op te bouwen vanaf 2014 verlaagd met 0,1%, waarbij de maximale opbouwperiode wordt verlengd van 35 naar 37 dienstjaren. Voor de maximale jaarlijkse opbouw van een ouderdompensioen in een eindloonregeling geldt dan een percentage van 1,9% van de pensioengrondslag. Het maximale opbouwpercentage voor ouderdompensioen in een middelloonregeling zakt naar 2,15% van de pensioengrondslag. Ook de percentages voor het partner- en wezenpensioen zijn neerwaarts aangepast (eindloon 1,33%, 0,27%; middelloon 1,51%, 0,3%). Ook de fiscale regels voor het 40-deelnemingsjarenpensioen zullen met ingang van 1 januari 2014 worden gewijzigd. In dat jaar mag een deelnemingsjarenpensioen van maximaal 70% van het laatstverdiende loon worden toegezegd vanaf 63 1/6 jaar voor werknemers met een dienstverband van 40 1/6 deelnemingsjaren. Deze leeftijd loopt jaarlijks op in verhouding met de jaarlijkse verhoging van de AOW-leeftijd. Ten slotte zijn er al nieuwe beschikbare premiestaffels gepubliceerd op de pensioenwebsite van de Belastingdienst waarbij deze zijn uitgebreid met een staffel voor de leeftijdscohort 65-67 jaar. Daarnaast zal ook het percentage voor de lijfrentepremie aftrek per 1 januari 2014 worden verlaagd van 17 naar 15,5% en wordt deze verder gekoppeld aan levensverwachting.

Geen flexibel of deeltijd-AOW

De Wet verhoging AOW en pensioenrichtleeftijd voorziet niet (langer) in de mogelijkheid om de AOW flexibel of in deeltijd op te nemen, zoals dat wel het geval was in het voorgaande wetsvoorstel. De regering en het parlement hebben daarvan afgezien omdat naar verwachting veel mensen daarvan gebruik zouden gaan maken waardoor de AOW-verhoging weinig besparing zou opleveren voor de overheid gedurende de eerste jaren.

Deelakkoord PvdA en VVD

De PvdA en VVD hebben in hun deelakkoord een compromis gezocht over enige urgente onderwerpen uit hun beider verkiezingsprogramma's, zoals de AOW-verhoging. In afwijking van de Wet Verhoging AOW en pensioenrichtleeftijd zal de AOW-leeftijdsverhoging vanaf 2016 ieder jaar niet met twee maar met drie maanden moeten stijgen om op te kunnen lopen naar 66 jaar in 2018. Vanaf 2018 stijgt de AOW-leeftijd ieder jaar met vier maanden naar 67 jaar in 2021. Het geld dat daarmee wordt bespaard, zal worden aangewend om onder andere een overbruggingsregeling te bekostigen. Deze regeling zal gaan gelden voor mensen met een inkomen tot 150% van het wettelijk minimumloon die per 1 januari 2013 deelnemen aan een Vut- of prepensioenregeling. Daarvoor geldt ook een partner- en vermogenstoets (excl. eigen woning en pensioenvermogen). De bij de Wet verhoging AOW- en pensioenrichtleeftijd voorziene voorschotregeling op de AOW-uitkering kan daarmee worden afgeschaft. Tevens wil de beoogde regeringscoalitie – in afwijking van het Lenteakkoord – alsnog de doorwerkbonus invoeren voor (voltijd en deeltijd) werknemers vanaf 61 tot 65 jaar, zodat deze gebruikt kan worden om alsnog eerder met pensioen te gaan. Werknemers komen in aanmerking voor de doorwerkbonus indien zij een inkomen hebben vanaf 90% van het wettelijk minimumloon. Hoewel de toelichting daarover niet geheel duidelijk is, is het voornemen om de drempel te verhogen tot maximaal 100% tot 120% van het minimumloon en daarna tot 175%. Verder zal de mobiliteitsbonus blijven gehandhaafd. Indien deze regeling niet per 1 januari 2013 kan worden ingevoerd dan zal de bonus in 2014 met terugwerkende kracht worden toegekend. Om de invoering van voornoemde werkbussen en de overbruggingsregeling te financieren, wenst de coalitie af te zien van de invoering van de Vitaliteitsspaarregeling. De partijen zien daarbij echter over het hoofd dat werknemers die geen rechten op een Vut- of prepensioenregeling hebben, alsook zzp'ers, nu geen enkele mogelijkheid krijgen om het voor hun ontstane AOW-gat als gevolg van de AOW-leeftijdsverhoging te overbruggen. Zij kunnen zich daarvoor enkel nog wenden tot de bijstand indien zij op dat moment niet over spaargeld beschikken.

Septemberpakket pensioenen

Wat per 1 januari 2013 zal gelden voor de aanvullende pensioenen wordt mogelijk nog complexer als de door staatssecretaris De Krom op 24 september voorgestelde maatregelen doorgang vinden. Dit zogenoemde septemberpakket geeft enige handvatten voor de overgang naar het beoogde nieuwe financiële toetsingskader voor pensioenfondsen bij de vaststelling van de premies voor 2013 en de door te voeren kortingen. Het pakket is een nadere uitwerking van de Hoofdlijnennota Financieel toetsingskader van minister Kamp. Er wordt in afwijking van de huidige marktrente rekenmaatstaf een 'Ultimate Forward Rate' voorgesteld die pensioenfondsen als rekenrente mogen gebruiken bij de vaststelling van omvang van de pensioenverplichtingen en de dekkings-

graad. Pensioenfondsen mogen bij gebruikmaking van de Ultimate Forward Rate, die zorgt voor een hogere dekkingsgraad, kortingen op pensioenen van meer dan 7% over een langere termijn spreiden. Daar staat tegenover dat pensioenfondsen in dat geval al per 1 januari 2013 de pensioenregeling moeten aanpassen door de pensioenrichtleeftijd op 67 jaar vast te stellen of de pensioenopbouwpercentages neerwaarts aan te passen. Stijgingen van de levensverwachting moeten direct worden verdisconteerd in de hoogte van de pensioenaanspraken en -rechten door daarmee rekening te houden bij indexaties of kortingen.

Conclusie en acties

De contouren van de per 1 januari 2013 geldende uitgangspunten voor de verhoging van de AOW- en pensioenrichtleeftijd alsook de snelheid van verhoging staan momenteel ter (politieke) discussie. Hoewel de uitkomst hiervan nog niet vastligt, doen werkgevers en werknemers (en pensioenfondsen) er verstandig aan zich nog dit jaar zorgvuldig voor te bereiden op aanpassing van hun aanvullende pensioenregeling en andere individuele en collectieve arbeidsvoorwaardelijke regelingen. Denk bijvoorbeeld aan de einddatum van de arbeidsovereenkomst die moet worden aangepast aan de aankomende verhoging van de AOW- en pensioenrichtleeftijd. Laten partijen tijdige aanpassingen na, dan kan dit leiden tot aanzienlijke juridische problemen en kosten. Werknemers zullen geen genoegen nemen met een inkomensverlies vanwege niet tot de verhoogde AOW-leeftijd afgedekte arbeidsvoorwaarden. Ook een pensioenontslag vóór de voor de werknemer geldende verhoogde AOW-gerechtigde leeftijd zal niet worden geaccepteerd, mede omdat dit strijdig met de Wet gelijke behandeling op grond van leeftijd bij de arbeid. Er ligt overigens een wetsvoorstel voor advies bij de Raad van State om het doorwerken na de AOW-gerechtigde leeftijd te stimuleren (zie kader op pagina 23). Een pensioenontslagbeding – dat door de VVD en PvdA in hun verkiezingsprogramma's wordt afgezworen – zal mogelijk wel geldig blijven, maar kan door de werknemer worden aangevochten indien doorwerken in de onderneming gebruikelijk is. Niet aan de hogere pensioenrichtleeftijd aangepaste aanvullende pensioenregelingen zullen door de Belastingdienst als fiscaal bovenmatig worden aangemerkt, indien nog een minimale vereiste franchise is ingebouwd. Gevolg is dan dat de vanaf 2014 op te bouwen pensioenaanspraken niet langer uitgezonderd worden van de loonheffing, met alle gevolgen van dien. ■

mr. M.D. Vis, zelfstandig advocaat arbeidsrecht & pensioenrecht, www.mariettevis.nl

Bron: Wet verhoging AOW- en pensioenrichtleeftijd, Stb. 2012, 328; TK 2009-2010, 32 247; TK 2010-2011, 32 767; TK 2011-2012, 33 046; Belastingdienst 17-06-2012, V&A 12-005; Belastingdienst 17-06-2012, V&A 12-004; Bureau woordvoering kabinetformatie 1-10-2012, Deelakkoord Begroting 2013 (TK 2012-2013, 33 410, nr. 12); Min SZW 24-09-2012, AV/PB/2012/14554 (TK 2012-2013, 32 043, nr. 129); TK 2011-2012, nr. 113

Zie ook: Loonzaken 2011, nr. 6, 7 en 8

De bronnen bij dit artikel zijn te raadplegen via www.loonzaken.nl